

NACRX002NZ1A

Dne: 17.7.2017 | Naše značka: NA- 984-5/02-2017 | Vyřizuje/tel.: Kahuda / 974 847 396
Vaše značka:

ZPRÁVA ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

MÍSTO: Florencie (Itálie)

ÚČEL CESTY: služební cesta v rámci projektu GA ČR reg. č. 16-25192S:
Ludvík Salvátor Toskánský (1847–1915). Život a dílo vědce a cestovatele.

ÚČASTNÍCI CESTY: PhDr. Eva Gregorovičová

ZPRÁVU PODÁVÁ: PhDr. Eva Gregorovičová

NAVŠTÍVENÉ INSTITUCE: Státní archiv ve Florencii

TRVÁNÍ CESTY: 1.-8. 7. 2017

DATUM VYHOTOVENÍ: 13. 7. 2017

SCHVALUJE: PhDr. Eva Drašarová, CSc., ředitelka Národního archivu
podepsáno elektronicky

TEXT ZPRÁVY ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

ČÁST VŠEOBECNÁ:

Na služební cestu, realizovanou v rámci grantového projektu, schváleného GA ČR, reg. č. 16-25192S: *Ludvík Salvátor Toskánský (1847–1915). Život a dílo vědce a cestovatele*, jehož nositelem je Národní archiv, jsem jako řešitelka projektu nastoupila dne 1. 7. na letišti Václava Havla v Praze – Ruzyně na přímý let Praha – Bologna na 14.00 hod, odkud jsem pak vlakem měla pokračovat do Florencie, kde byl cíl mé cesty. Bohužel do Florencie žádný přímý let bez přestupu neexistuje. Proto při výběru spojení jsme zvolili nejbližší město v Itálii, kam létají z ruzyňského letiště přímé lety a odkud je jen 35 min vlakem do Florencie, a to je právě Bologna. U odbavení letu OK 730, na který jsem měla již před několika měsíci zakoupenou Národním archivem letenku, nastaly komplikace. Pracovníkem u přepážky mi bylo řečeno, že pro mě nemají místo v letadle a nabídli mi let do Boloni s přestupem přes Kodaň, který měl být odbaven až v 15.50. Navíc nebylo zajištěno, že ve spoji z Kodaně do Boloni bych měla zajištěné místo, tak nabízeli i zaplacení ubytování v hotelu a kompenzaci ve výši 200,- euro. Tuto nabídku jsem rezolutně odmítla. Tak mě pracovník odbavil a poslal ke stojánce odletu letadla do Boloni, kde se mělo všechno vyřešit. Pracovnice u stojánky mi opět zopakovala informace, které mi řekl dotyčný pracovník u odbavení. Ani jednoho z pracovníků letištního personálu nezajímalo, že mám platnou letenku, již zakoupenou nejméně 2 měsíce dopředu. Došlo k velmi nepříjemné situaci, kdy mně opakovaně nechtěli uznat můj oprávněný nárok na zaplacený let. Odmítla jsem opět nabízenou kompenzaci a let přes Kodaň, což jednak jsem si nemohla dovolit ze zdravotních důvodů (vzhledem k prodělané mozkové příhodě smím prozatím absolvovat jen lety na krátkou vzdálenost), navíc let přes Kodaň a nezajištěný let do z Kodaně do Boloni by neúměrně prodloužil dopravu do Florencie. Letištní pracovníci mé důvody, ani platná letenka nezajímaly. Nechtěla mě spojit ani s vedoucím personálem, ani s vedením letecké společnosti odpovědným za marketink. Nakonec pro mou neústupnost na poslední chvíli před odletem mi našli místo v letadle mého zaplaceného letu OK 730. Tak po této velmi závažné komplikaci způsobené nezodpovědností letecké společnosti, která, jak jsem se od personálu dozvěděla, prodává víc letenek a spoléhá na to, že se někdo nedostaví, nebo nabízenou kompenzaci a jiný let přijme. Pak už cesta probíhala bez komplikací. Podle letového řádu jsme v Boloni přistáli v 16.20. Pak jsem nastoupila do aerobusu, který spojuje letiště s hlavním nádražím v Boloni. Cesta trvá asi 20 min a spojení je bez problémů. Na nádraží jsem si zakoupila jízdenku na první vlakové spojení do Florencie, což byl rychlík jedoucí do Neapole. Do Florencie na nádraží Santa Maria Novella jsem dorazila v 18.30 a odjela jsem taxíkem do hotelu B&B Firenze City Centum, Viale Amendola 34. Zarezervovaný pokoj jsem hned zaplatila na 7 nocí. Ubytování bylo v naprostém pořádku. Od pondělí 3. do pátku 7. července jsem pak každý den studovala ve Státním archivu ve Florencii fondy, vztahující se k arcivévodovi Ludvíku Salvátorovi a jeho rodině a dvoru jeho otce velkovévody Leopolda II., nezbytných pro projekt biografie k životu a dílu arcivévodky Ludvíka Salvátora. Dne 8. 7. jsem v 11.30 na nádraží Santa Maria Novella nastoupila cestu vlakem do Boloni, odkud jsem pak aerobusem odjela na letiště. Odbavení letu OK 731 v 16.00 probíhalo bez problémů. Na letišti Václava Havla v Praze v Ruzyni jsme přistáli 18.40, kde jsem služební cestu také ukončila.

ČÁST ODBORNÁ:

Služební cesta do Státního archivu ve Florencii (Archivio di Stato di Firenze), Viale Giovine Italia 6, 50122 Firenze, byla podniknuta ve dnech 1. – 8. 7. 2017 řešitelkou grantového projektu v rámci plnění grantového projektu, schváleného GA ČR, reg. č. 16-25192S: *Ludvík Salvátor Toskánský (1847–1915). Život a dílo vědce a cestovatele*, jehož nositelem je Národní archiv. Řešitelka je zároveň pracovnící VI. odd. Národního archivu. Studium bylo zaměřeno na průzkum některých fondů florentského archivu, a to Imperiale e Reale Corte, Ceramelli-Papiani a Deputazione sopra la nobiltà e cittadinanza, které obsahují dokumenty k narození, dětství, vzdělávání a formování osobnosti arcivévody Ludvíka Salvátora a jeho významného preceptora Eugenia Sforzy. Tedy dokumentace, která dosud nebyla příliš pro již publikované zahraniční biografie Ludvíka Salvátora využívána. Většina autorů buď arcivévodovo dětství a mládí na toskánském dvoře jen krátce zmiňovala, či pro popis života toskánského dvora posledního vládnoucího toskánského velkovévody, otce Ludvíka Salvátora, využívala neautentické informace z vlastního životopisu Luisy Toskánské, Leopoldovy vnučky a Ludvíkovy neteře, která se narodila už Rakousku roku 1870, tedy v době úmrtí Leopolda II. Všechny informace, které ve svém životopise Luisa uvádí, jsou vlastně zprostředkované, mnohdy i zkreslené, neboť vycházejí z rodinných vyprávění na salcburském dvoře jejího otce Ferdinanda IV., Salvátorova staršího bratra. Proto pro pochopení formování Ludvíkovy osobnosti bylo tak důležité provést průzkum některých dokumentů, uložených ve Státním archivu ve Florencii, aby byl v plánované biografii vytvořen poměrně objektivní obraz života na toskánském dvoře v době panování Leopolda II. Průzkum tak přispěl k zachycení podstaty utváření Salvátorových budoucích životních osudů vyrůstajících z politických, kulturních i vědeckých podmínek a kořenů, které působily na růst malého Ludvíka na toskánském dvoře, na jeho vzdělání, vědecké zaměření a zájmy. Toto studium tak umožní přinést především nové pohledy na osobnost Ludvíka Salvátora. Zároveň tento výzkum florentských fondů, především písemností týkajících se obecně fungování velkovévodského dvora 1. poloviny 19. století, umožňuje lépe vytěžit konkrétní údaje k životu a dílu arcivévody Ludvíka Salvátora z Rodinného archivu toskánských Habsburků, uloženého v Národním archivu v Praze. Tedy v době, kdy Ludvíkova osobnost teprve vyžrávala. Studium florentské dokumentace je vlastně branou k co nejpresnějšímu vyhodnocení informací k arcivévodovu životnímu běhu, jeho erudici, vášni pro objevování neznámých nebo opomíjených ostrovů či zajímavých území velkých států, které za svého života navštívil, i zájmu o všechno nové, co bylo prezentováno na světových výstavách. Stejně tak výsledky florentského výzkumu napomohou k lepšímu porozumění a osvětlení Salvátorova způsobu uvažování, bádání, organizaci sběru dat a metodě multidisciplinárního pojetí popisu těchto neznámých mnohdy exotických územních celků v jeho dílech. Proto byla studijní cesta do Státního archivu ve Florencii pro další přípravu biografie arcivévody Ludvíka Salvátora v rámci projektu projektu GA ČR reg. č. 16-25192S tak nezbytná.

Kromě studia ve florentském archivu byl původně plánován i průzkum fondu Giovanni Sforza, osobního fondu příbuzného Eugenia Sforzy, který je uložen v městské knihovně Biblioteca civica „Ubaldo Mazzini“ v toskánském městě La Spezia, v němž jsou podle informací z literatury uloženy i dopisy Ludvíkovy matky Marie Antonie Neapolsko-sicilské Salvátorovu vychovateli Eugeniu Sforzovi. Bohužel jsem podniknout cestu do La Spezia nemohla, protože je z důvodů rekonstrukce pro badatelskou veřejnost uzavřena.

Svůj pobyt ve Státním archivu ve Florencii jsem také využila ke konzultaci s dr. Orsolou Gori o možnosti její letošní služební cesty do Národního archivu v rámci recipročního studijní cesty, který je zajišťován v rámci kulturní dohody mezi Českou a Italskou republikou, Odborem archivní správy a spisové služby MV ČR a Generálním ředitelstvím italských archivů italského ministerstva kultury v Římě. V rámci služební cesty se dr. Gori zúčastní s příspěvkem o dvoře toskánských velkovévodů sekundogenitury habsbursko-lotrinského

rodu od nástupu Petra Leopolda (1765) až po nucený odchod otce Ludvíka Salvátora Leopolda II. do exilu v roce 1859 plánované konference k *Životu a dílu Ludvíka Salvátora*, financované z projektu GA ČR reg. č. 16-25192S na rok 2017, která se bude v rámci projektu konat ve dnech 13.- 15. 10. 2017 na zámku v Brandýse nad Labem.

Dokumentace ve fondech Státního archivu ve Florencii využitelná k pochopení formování arcivévodovy osobnosti arcivévody Ludvíka Salvátora Toskánského byla následující:

I.) Nejprve jsem se věnovala vyhledání dokumentů k Ludvíkovu vychovateli, učiteli a celoživotnímu průvodci rytíři Eugeniu Sforzovi a písemností k jeho původu a rodině. Tyto písemnosti jsou uloženy ve fondech:

a) Ceramelli-Papiani, inv. č. 6506: „Sforza Lucca, San Miniato“, kde jsou informace o nobilitaci rodiny Sforzů z Montignosa a popis jejich erbu, včetně nobilitace Eugenia Sforzy v roce 1856, o němž se zde píše jako o „preceptorovi arcivévody Ludvíka“ a uvádějí se zde jeho biografické údaje. Stejně jako důležitá data o Eugeniově rodině, včetně rodokmenu.

b) Deputazione sopra nobiltà e cittadinanza, inv. č. 113, kde jsou podrobné údaje o celém procesu nobilitace Eugenia Sforzy v roce 1856, včetně úředních spisů magistrátních úředníků ze San Miniata, kam podle příslušnosti měla být nobilitace E. Sforzy zapsána. V rámci těchto úředních aktů jsou zaneseny i podrobnosti o Sforzově původu, o členech jeho rodiny, včetně jejich sňatků, zaměstnání i majetkových poměrů Sforzů z Montignosa.

II.) Další průzkum byl věnován dokumentaci důležitého fondu královského dvora „Imperiale e reale corte“ pro objasnění prostředí, v němž Ludvík Salvátor vyrůstal a byl formován.

Imperiale e reale corte:

1) inv. č. 3383: Inventario del corredo degli Filli R. R. arciduchi di Toscana, 1829 – 1849, v němž bohužel nebyly žádné informace o Ludvíku Salvátorovi nalezeny.

2) inv. č. 2181: Memorie diverse dall'anno 1846 al 1865, v němž jsou popsány denní události týkající se toskánské panovnické rodiny sekundogenitury habsbursko-lotrinského rodu od roku 1846 až po jejich nucený odchod v roce 1859 a nástup savojské dynastie. Nejdůležitější zápis se týká narození a křtu Ludvíka Salvátora. Ze zápisů různých událostí odehrávající se na panovnickém dvoře, i když v nich arcivévoda Ludvík není přímo jmenován, lze rekonstruovat průběh jeho života. Navíc tyto záznamy velmi dobře doplňují dokumenty osobního archivu Leopolda II., jak korespondence, tak především velkovévodových deníků, v rámci Rodinného archivu toskánských Habsburků. Proto doporučuji, aby v rámci kulturní dohody o spolupráci mezi Národním archivem v Praze a Státním archivem ve Florencii bylo požádáno oficiálně o reciproční bezúplatné digitální kopie nebo mikrofilm celého svaku (80 fol.). Předběžně byla tato možnost projednána s dr. Orsolou Gori, které jsme již takto v rámci reciproční výměny poskytli řadu kopií z RAT.

3) inv. č. 2169: Indice del protocollo di Etichetta, 1845 – 1847. Jde o jmenný, místní věcný rejstřík k dokumentaci dvora, kde však Ludvík Salvátor není uveden.

4) Pro úplnost obrazu kulturního a vědeckého prostředí, které ovlivňovalo životní zájmy malého arcivévody Ludvíka, byly prostudovány 2 inv. jednotky týkající se knihovny a sbírek královského muzea přírodních věd, jehož ředitel Vincenzio Antinori byl v roce narození Ludvíka Salvátora (1847) pověřen výchovou synů toskánského velkovévody Leopolda II. Zároveň měl velký podíl na Ludvíkově výchově a vzdělání nejen jako učitel, ale především vypracováním edukačního programu výchovy a vzdělání pro Ludvíka Salvátora (program je uložen v RAT, Leopold II./2, inv. č. 214). Jedná se o:

a) inv. č. 5358: Indice dei libri che esistono nell'I. e R. Museo (Fisica) compilato l'anno 1824“ – soupis knih v knihovně muzea, kam Ludvík se svými učiteli chodíval studovat

b) inv. č. 5359: „Affari diversi del Real Museo“, ff. 247 – 252 „ Nota di uccelli e mammiferi donati al R. Museo dalla Granduchessa, 1845 – záznamy o sbírkách, včetně daru ptáků a malých savců, které v roce 1845 darovala do sbírek muzea matka Ludvíka Salvátora.

Načrpané poznatky budou využity pro zdokumentování prvního období Ludvíkova života, v rámci grantového projektu (GA ČR, reg. č. 16-25192S) Salvátorovy biografie.

Letošní studijní cesta byla věnována průzkumu především dokumentů k dětství Ludvíka Salvátora, k politickému, kulturnímu a vědeckému prostředí velkovévodského dvora, na němž malý arcivévoda vyrůstal a které ovlivnilo vývoj a formování jeho osobnosti. Navíc vytěžená data přinesou oproti neúplným informacím v již vydaných zahraničních arcivévodových biografiích splnění jednoho ze základních úkolů projektu, a to vykreslit a zrekonstruovat podmínky první etapy Salvátorova života a její dopad na Salvátorovy další životní záměry, postoje a aktivity. Načrpané údaje z fondů Státního archivu ve Florencii jsou velkým přínosem pro zpracování připravované biografie a přispějí tak k jejímu zkvalitnění.